

วารสารนวัตกรรมและวิทยาการเรียนรู้
<https://www.tci-thaijo.org/index.php/edgkkuj>
ดำเนินการวารสารโดย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

The Development of History Learning Management Model for the Social Studies, Religion, and Culture Learning Area to Enhance Analytical Thinking for Mathayomsuksa 2 Students

มะลิ เทศธรรม

Mali Testham

โรงเรียนเวียงสะอาดพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

Wiangsa-Ardpittayakhom School, Maha-Sarakham Provincial Administrative Organization

Received: May 11, 2025 Revised: June 21, 2025 Accepted: August 06, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ 2) สร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 3) ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์และ 4) ประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ งานวิจัยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) แบ่งเป็น 4 ระยะ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนเวียงสะอาดพิทยาคม ห้อง 2/1 จำนวน 27 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ ผลการวิจัยดังนี้ 1. ผลการวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย และสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หรือ APACEF Model มีองค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ มีดังนี้ ขั้นที่ 1 การทบทวนความรู้เดิม ขั้นที่ 2 เสนอปัญหา ขั้นที่ 3 การลงมือกระทำ ขั้นที่ 4 การสร้างองค์ความรู้ ขั้นที่ 5 การวัดและประเมินผล ขั้นที่ 6 สะท้อนผล การวัดและประเมินผล และเงื่อนไขที่ส่งผลต่อความสำเร็จของรูปแบบ 3. ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ ดังนี้ 3.1 ประสิทธิภาพของรูปแบบ เท่ากับ 81.50/81.39 3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด 3.3 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3.4 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในภาพรวมอยู่ในระดับร้อยละ 80.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล พบว่าผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในระดับร้อยละ 80 ขึ้นไป จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 88.89 3.5 ความพึงพอใจ

ของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ อยู่ในระดับมากที่สุด 4. การประเมินและรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนา, รูปแบบการจัดการเรียนรู้, ประวัติศาสตร์, การคิดวิเคราะห์

Abstract

This research aimed to: 1) investigate current problems and needs in history learning management, 2) develop a learning model to enhance analytical thinking skills of Mathayomsuksa 2 students, 3) implement the developed model, and 4) evaluate its effectiveness. The study employed Research and Development methodology across four phases. The sample comprised 27 Mathayomsuksa 2 students from classroom 2/1 in the first semester of academic year 2024 at Wiangsaa Phittayakhom School, selected through cluster sampling. Research instruments included lesson plans, analytical thinking assessment tests, and satisfaction questionnaires.

The findings revealed: 1. Current learning management conditions were at a low level, while desired conditions reached the highest level. 2. The developed model, termed "APACEF Model," comprised principles, objectives, content, and six procedural steps: Activate Prior Knowledge (A), Problem Situation (P), Action (A), Construction (C), Evaluation (E), and Feedback (F), along with measurement criteria and success conditions. 3. Implementation results showed: 3.1 Model efficiency of 81.50/81.39, 3.2 Significantly higher post-implementation academic achievement ($p < .05$) with highest student satisfaction, 3.3 Significantly improved analytical thinking ability ($p < .05$), 3.4 Overall analytical thinking performance at 80.56%, with 24 students (88.89%) achieving 80% or higher, 3.5 Highest level of student satisfaction. 4. Expert evaluation confirmed the model's appropriateness at the highest level.

Keywords: Development, Learning Management Model, History, Analytical Thinking

■ บทนำ

นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ได้มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าของสังคมยุคดิจิทัล ซึ่งมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารอย่างแพร่หลาย โดยได้มีการนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนมากขึ้นในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 บางกลุ่มสาระการเรียนรู้ก็มีการนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้มากกว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยีกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เป็นต้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้น้อยกว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น (Ministry of Education, 2017)

ประวัติศาสตร์เป็นสาระที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่มนุษย์คิด และกระทำตามมิติของเวลาจึงเป็นศาสตร์ที่ศึกษาประสบการณ์ของมนุษย์ได้ดีกว่าศาสตร์แขนงอื่น เป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ และทำหน้าที่เชื่อมศาสตร์ทั้งสามสาขา คือ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เพราะพื้นฐานความรู้ความเข้าใจทางประวัติศาสตร์จะทำให้เข้าใจปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผลการแก้ปัญหาจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ วิชาประวัติศาสตร์จึงเป็นศาสตร์ที่สำคัญในการศึกษาระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา (OBEC, 2022) สามารถเรียนรู้ และเข้าใจในชีวิตตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันได้มากยิ่งขึ้น รายวิชาประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อผู้เรียนในทุกระดับชั้น แต่ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์

ต่ำกว่าเกณฑ์ ดังเช่น ผลการประเมิน O-NET (Wiangsaatpittayakhom School, 2023) ในปีการศึกษา 2565 ระดับประเทศ มีคะแนนเฉลี่ยเพียงร้อยละ 44.75 ระดับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 49.40 จะเห็นได้ว่าคะแนนเฉลี่ย ร้อยละของสาระประวัติศาสตร์มีคะแนนไม่ถึงร้อยละ 50 ส่วนการประเมินของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 โดยใช้ข้อสอบกลางปีการศึกษา 2565 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พบว่า คะแนนสาระประวัติศาสตร์มีค่าเฉลี่ยเพียงร้อยละ 47.78 ซึ่งยังต่ำกว่าร้อยละ 50 สำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนเวียงสะอาดพิทยาคม (Wiangsaatpittayakhom School, 2022) โรงเรียนได้กำหนดเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไว้ที่ร้อยละ 70 แต่ในปีการศึกษา 2565 ปรากฏว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์เพียงร้อยละ 66.35 ซึ่งเมื่อวิเคราะห์สาเหตุที่คะแนนเฉลี่ย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ยัง ต่ำกว่าเป้าหมาย อาจเป็นเพราะธรรมชาติ และวิธีการสอนของรายวิชาประวัติศาสตร์เนื่องจากรายวิชาประวัติศาสตร์มีเนื้อหาครอบคลุมทั้งครูผู้สอนส่วนใหญ่ จะเน้นให้นักเรียนท่องจำโดยเฉพาะเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์นักเรียนส่วนใหญ่ จึงเกิดความเบื่อหน่าย ส่งผลให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ประวัติศาสตร์ต่ำกว่าสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างธรรมชาติของการเรียนรู้กับวิธีการสอนที่ใช้อยู่ ซึ่งขัดต่อหลักการพื้นฐานของปรัชญาการศึกษาสมัยใหม่ หลายแนวคิดตามแนวคิดปรัชญาคอนสตรัคติวิสต์ ของ Piaget และ Vygotsky ผู้เรียนควรสร้างความรู้จากประสบการณ์ของตนเอง (Piaget, 1977; Vygotsky, 1978) แต่การเน้นการท่องจำกลับทำลายกระบวนการสร้างความรู้ที่มีความหมาย ปรัชญาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของ Rogers (1969) เสนอว่าการเรียนรู้ที่แท้จริงเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีอิสระในการสำรวจและค้นพบ ไม่ใช่การรับข้อมูลแบบเดินทาง และปรัชญาการศึกษาแบบองค์รวม ของ Miller (2007) เน้นว่าการเรียนรู้ควรเชื่อมโยงความรู้จากหลายมิติเข้าด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติของประวัติศาสตร์ที่เป็นศาสตร์เชื่อมโยง แต่การสอนแบบแยกส่วน ทำให้สูญเสียคุณค่านี้ไป ปรัชญาการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา ของ Dewey (1938) เชื่อว่าการเรียนรู้ควรมีจุดประสงค์ที่ชัดเจนและเชื่อมโยงกับการแก้ปัญหาในชีวิตจริง ไม่ใช่การสะสมข้อมูลที่แยกออกจากบริบท ดังนั้น การพัฒนาการเรียนการสอนประวัติศาสตร์จึงจำเป็นต้องยึดหลักปรัชญาการศึกษาที่เน้นการสร้างความรู้อย่างมีความหมาย การเชื่อมโยงกับประสบการณ์ชีวิตจริง และการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการศึกษาประวัติศาสตร์ที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในการทำความเข้าใจประสบการณ์ของมนุษยชาติ

นอกจากนี้ นักเรียนส่วนใหญ่มองว่าประวัติศาสตร์เป็นเรื่องไกลตัว จากสาเหตุปัญหาที่หลากหลายของการสอนประวัติศาสตร์ (OBEC, 2022) จึงได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนประวัติศาสตร์พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้ 1) ปัญหาจากหลักสูตร แกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา เนื่องจากประวัติศาสตร์อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งมีเนื้อหามาก จึงต้องเน้นการท่องจำมากกว่าการใช้ และพัฒนากระบวนการในการจัดการเรียนการสอน เช่น ทักษะกระบวนการคิดการสืบค้นความรู้ การตั้งคำถาม 2) ปัญหาจากครูผู้สอน เนื่องจากครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่มีพื้นฐานความรู้ด้านประวัติศาสตร์มีครูที่จบวิชาเอกประวัติศาสตร์น้อยมาก และมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับวิชาอื่น นอกจากนี้ พบว่า มีเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนประวัติศาสตร์เพียงสองเล่ม ดังนั้น การที่ครูขาดความรู้ด้านประวัติศาสตร์ และขาดเอกสารประกอบการสอน จึงทำให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนไม่สามารถเป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร 3) ปัญหาจากสภาพสังคมปัจจุบัน ส่งผลให้นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ไม่สามารถประยุกต์หรือเชื่อมโยงความรู้รวมทั้งการศึกษาก็มุ่งเพียงพัฒนาคนในด้านเทคโนโลยี ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีนวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ 4) ปัญหาจากเทคโนโลยี และสื่อการเรียนรู้ผู้สอนส่วนใหญ่ใช้หนังสือเป็นสื่อในการเรียนรู้ ซึ่งส่วนใหญ่เน้นเนื้อหา เป็นผลให้การจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่เน้นเนื้อหาเป็นหลัก โดยสื่อที่เป็นบุคคล ปรากฏภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่นไม่ได้นำมาใช้ส่งผลให้เทคโนโลยี สื่อการสอนของประวัติศาสตร์ไม่น่าสนใจ และจูงใจผู้เรียน

การคิดวิเคราะห์ เป็นความสามารถในการจำแนกแจกแจงองค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งใด สิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น เพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของสิ่งที่เกิดขึ้น เป็นความสามารถใน

การมองเห็นรายละเอียดและจำแนกแยกแยะข้อมูล องค์ประกอบของสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุ เรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อยและจัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อค้นหาความจริงที่สำคัญที่เป็นแก่นแท้ขององค์ประกอบด้วยหลักการนั้น ๆ สามารถอธิบายตีความสิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจน รวมทั้งหาความสัมพันธ์ และความเชื่อมโยงของสิ่งต่าง ๆ ว่ามีความเกี่ยวพันกันอย่างไร อะไรเป็นสาเหตุ ส่งผลกระทบต่อกันอย่างไร ใช้หลักการใดจนได้ความคิดเพื่อนำไปสู่การสรุป การประยุกต์ใช้ ทำนาย หรือคาดการณ์สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง

แนวทางการแก้ไขปัญหาก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการสอนประวัติศาสตร์ OBEC (2022) ได้เสนอว่าครูผู้สอนจำเป็นต้องเลือกวิธีการสอนให้ตรงเป้าหมาย ซึ่งอาจใช้วิธีการสอนทั่วไปหรือใช้วิธีการสอนเฉพาะทางประวัติศาสตร์ รวมทั้งใช้สื่อสนับสนุนการสอน เช่น การใช้หลักฐาน และเอกสารชั้นต้น การใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เป็นสื่อการใช้การทำความเข้าใจทางประวัติศาสตร์การใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าได้แก่ สังคมรอบโรงเรียน ผู้รู้ ปราชญ์ท้องถิ่น ฯลฯ ครูต้องศึกษาว่าในท้องถิ่น และชุมชนนั้น มีสิ่งเหล่านี้อยู่ไหน อย่างไร ที่จะเชื่อมโยงมาให้การจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐาน การเรียนรู้และตัวชี้วัดให้มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ อย่างมีความหมายรวมทั้งควรนำวิธีการในการเรียนประวัติศาสตร์หรือวิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical method) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการศึกษาเรื่องราวสำคัญ ๆ ที่เชื่อว่าเกิดขึ้นจริง หรือวิธีการที่ใช้สืบค้นเรื่องราวสำคัญของสังคมมนุษย์ในอดีต (OBEC, 2022) ได้กล่าวว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการสร้าง ภูมิปัญญา ที่สามารถพัฒนานักเรียนให้เป็นปัญญาชนที่สามารถก่อประโยชน์ให้นักเรียน เพราะช่วยให้นักเรียนมีคุณลักษณะคือ ส่งเสริมจิตใจใฝ่รู้ในเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับสังคมมนุษย์ทั้งในระดับ ท้องถิ่น ประเทศชาติ และสังคมมนุษยชาติอื่นช่วยให้มีทักษะในการจัดระบบข้อมูล ตรวจสอบ และประเมินค่าข้อมูลเพื่อหาข้อเท็จจริงในประวัติศาสตร์ รวมทั้งปลูกฝังแนวคิดเชิงวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยบนพื้นฐานข้อเท็จจริงที่ได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีทักษะในการวินิจฉัยแยกแยะข้อเท็จจริงจากข้อมูลที่หลากหลายที่สืบค้นได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และมีทักษะในการเขียนความเรียง การเล่าเรื่อง การนำเสนออย่างมีเหตุผล กระชับ ชัดเจน น่าสนใจ และน่าเชื่อถือได้ การนำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เพื่อให้นักเรียนโรงเรียนเวียงสะอาดพิทยาคมมีทักษะการคิดวิเคราะห์ที่สูงขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น และส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์โดยนำกระบวนการเรียนรู้มาเป็นยุทธศาสตร์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง และสอดแทรกกระบวนการคิดวิเคราะห์เข้าไปด้วย ซึ่งผลการวิจัยนี้จะเป็นแนวทางของครูผู้สอนให้ไปใช้หรือประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมต่อไป

■ คำถามการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์อย่างไร
2. ผลการสร้างและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ มีองค์ประกอบ และกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญอะไรบ้าง

3. ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และความพึงพอใจของนักเรียนอย่างไร

4. ผลการประเมินและรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับใด

■ วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. เพื่อสร้างและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

4. เพื่อประเมินและรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

■ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีกระบวนการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยมีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดไว้ดังนี้ Joyce & Weil (2009) เสนอว่าการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจนและเข้าใจง่ายจะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีขั้นตอนสำคัญประกอบด้วย: 1) การนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ 2) ที่มาของรูปแบบ 3) รายละเอียดของรูปแบบ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการสอน รูปแบบของปฏิสัมพันธ์ หลักการของการตอบสนอง และระบบสนับสนุนการเรียนการสอน 4) การประเมินรูปแบบ 5) การปรับปรุงรูปแบบ 6) การนำรูปแบบไปใช้ และ 7) ผลที่ได้จากการใช้รูปแบบ สอดคล้องกับ Kevin Kruse (2009) ที่เสนอแนวคิดการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการเชิงระบบหรือ "ADDIE Model" ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นขั้นวิเคราะห์และประเมินความต้องการจำเป็น 2) การออกแบบ (Design) 3) การพัฒนา (Development) 4) การนำไปใช้ (Implementation) และ 5) การประเมินผล (Evaluation) จากแนวคิดข้างต้น การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จึงควรดำเนินการตามแบบแผนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) อย่างเป็นระบบ โดยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และผลป้อนกลับ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ การเรียนรู้ประวัติศาสตร์มีความสำคัญในการพัฒนาพลเมืองและส่งเสริมการคิดอย่างมีเหตุผล ทำให้ผู้เรียนเข้าใจสภาพและปัญหาในปัจจุบันผ่านการศึกษาอดีต นักการศึกษาได้นำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไว้ ดังนี้ **ทิฆกูล คำงาม (2560)** เสนอว่าการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ต้องมีหลักการ วัตถุประสงค์ และขั้นตอนที่ชัดเจน โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ ผ่านกระบวนการสังเกต สืบถาม สัมภาษณ์ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และตีความข้อมูล **สิริวรรณ ศรีพหล (2560)** เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไว้ 4 แนวทาง คือ 1) วิธีการประวัติศาสตร์บอกเล่า (Oral History) 2) การศึกษานอกสถานที่และ

การใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น 3) การสำรวจหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น และ 4) การจัดทำโครงการต่างๆ ทางประวัติศาสตร์ OBEC (2017) ย้ำว่าการศึกษาประวัติศาสตร์อย่างถูกวิธีไม่ใช่เรื่อง "ท่องจำ" แต่เป็นเรื่องของการ "ตั้งคำถาม" เพื่อให้เกิดความคิด โดยไม่ควรเน้นเพียงประเด็น "มีใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่" แต่ควรเน้น "ทำไมถึงเกิด ทำไมถึงเป็น เกิดขึ้นได้อย่างไร เปลี่ยนแปลงเป็นอย่างไร และมีผลกระทบอย่างไร" ซึ่งจะช่วยสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งกว่า

จากแนวคิดดังกล่าว จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ประวัติศาสตร์จึงไม่ได้จำกัดเพียงการจดจำเหตุการณ์ในอดีต แต่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้จากหลักฐาน เชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์กับปัจจุบัน เพื่อเข้าใจวิวัฒนาการของสังคมและวัฒนธรรม

3. การคิดวิเคราะห์และทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ Weiten (2003) ได้อธิบายทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ว่าประกอบด้วย ทัศนคติ ความรู้ และทักษะ โดยมีองค์ประกอบสำคัญคือ 1) ทัศนคติในการสืบเสาะ ซึ่งรวมถึงความสามารถในการเห็นปัญหาและความต้องการที่จะค้นหาข้อเท็จจริง และ 2) ความรู้ในการหาและใช้แหล่งข้อมูลอ้างอิงอย่างมีเหตุผล จากการศึกษาของ Watson & Glaser (1980) พบว่า การคิดวิเคราะห์ประกอบด้วยความสามารถ 5 ประการ ได้แก่ 1) ความสามารถในการอ้างอิง 2) การตั้งสมมติฐาน 3) การนิรนัย 4) การแปลความ และ 5) การประเมินข้อโต้แย้ง สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ที่ **สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2560)** เสนอไว้ว่า ควรใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเลือกหัวข้อศึกษาที่เหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียน 2) การรวบรวมข้อมูลจากหลักฐานต่างๆ 3) การวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของหลักฐาน 4) การตีความและสังเคราะห์ข้อมูล และ 5) การนำเสนอผลงาน วิธีการทางประวัติศาสตร์นี้เหมาะสมกับการพัฒนาผู้เรียนในยุคปัจจุบัน เพราะช่วยฝึกทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง การรวบรวมข้อมูลจากหลักฐานที่หลากหลาย และการแยกแยะข้อเท็จจริงอย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นในยุคข้อมูลข่าวสาร

จากหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมีความเชื่อมโยงระหว่างการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์กับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีความสอดคล้องอย่างยิ่งกับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน เนื่องจากทั้งสองแนวคิดเน้นกระบวนการที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ การตั้งคำถามและสืบเสาะค้นคว้าซึ่งทั้งวิธีการทางประวัติศาสตร์และการคิดวิเคราะห์เริ่มต้นจากการตั้งคำถาม กำหนดประเด็นศึกษา และมีทัศนคติในการสืบเสาะหาคำตอบ การรวบรวมและประเมินหลักฐาน โดยทั้งสองแนวคิดเน้นการค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลาย และการประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เป็นการจำแนกแยกแยะองค์ประกอบต่างๆ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการสังเคราะห์เป็นความรู้ใหม่เป็นทักษะสำคัญที่พัฒนาได้จากทั้งสองแนวคิดการอ้างอิงและให้เหตุผล คือการสร้างข้อสรุปที่มีเหตุผลโดยอ้างอิงจากหลักฐานเป็นจุดเน้นสำคัญของทั้งสองแนวคิด ดังนั้น การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์จึงควรบูรณาการแนวคิดทั้งสองเข้าด้วยกัน โดยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดผ่านกระบวนการทางประวัติศาสตร์ เช่น การวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ การตั้งคำถามเชิงวิเคราะห์ การอภิปรายประเด็นทางประวัติศาสตร์จากมุมมองที่หลากหลาย และการเชื่อมโยงเหตุการณ์ในอดีตกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์จำเป็นต้องอาศัยหลักการและแนวคิดที่บูรณาการกันอย่างเป็นระบบ ทั้งแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ และแนวคิดเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ โดยมีวิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการสำคัญที่เชื่อมโยงแนวคิดต่างๆ เข้าด้วยกันรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นควรเน้นให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ผ่านการสืบค้น วิเคราะห์ ตีความ และสังเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีตและสามารถเชื่อมโยงกับปัจจุบันได้อย่างมีความหมาย อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกยุคปัจจุบัน

■ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยใช้กระบวนการวิจัย

และพัฒนา (Research & Development) ผู้วิจัยได้แบ่งตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระยะที่ 2 เพื่อสร้างและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระยะที่ 3 เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยประยุกต์ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (The One-Group Pretest-Posttest) และระยะที่ 4 เพื่อประเมินและรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผู้เข้าร่วมการวิจัย

กลุ่มคนที่เข้าร่วมการวิจัยเป็น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนเวียงสะอาดพิทยาคม ห้อง 2/1 จำนวน 27 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ 1. ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการโรงเรียน 2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ให้กับครูผู้สอน จำนวน 5 คน 3. รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ 1. นำข้อมูลจากระยะที่ 1 มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ 2. นำร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสม 3. ปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 4. พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น จำนวน 10 แผน และนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความสอดคล้อง 5. พัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแบบสอบถามความพึงพอใจ และนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบคุณภาพ

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ 1. ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ถึงผู้อำนวยการ 2. ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ 3. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นทั้ง 10 แผน กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 4. ดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ชุดเดียวกับการทดสอบก่อนเรียน 5. ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์

ระยะที่ 4 การประเมินและรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ 1. นำผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์และสรุปผล 2. จัดประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อ

ประเมินและรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ 3. ปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังนี้ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ มีการใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ 2) การสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ มีการใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ 1) แบบประเมินความเหมาะสมของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ สำหรับผู้เชี่ยวชาญ 2) แบบประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้กับรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ สำหรับผู้เชี่ยวชาญ 3) การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ มีการใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ จำนวน 10 แผน 2) แบบทดสอบที่วัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำนวน 40 เป็นแบบปรนัย 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ 4) การประเมินและรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ มีการใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ 1) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 2) แบบบันทึกผลการประชุมสัมมนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ 1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 2) การสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ 1. วิเคราะห์ความเหมาะสมของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายเช่นเดียวกับระยะที่ 1 2. วิเคราะห์ความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้กับรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 3) การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ 1. วิเคราะห์ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ ตามเกณฑ์ E_1/E_2 (80/80) 2. วิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ 3. วิเคราะห์ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน และวิเคราะห์จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยใช้ค่าร้อยละ 4. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายเช่นเดียวกับระยะที่ 1 3. วิเคราะห์ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน และวิเคราะห์จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยใช้ค่าร้อยละ และทำการทดสอบที (t-test) 4) การประเมินและรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ 1. วิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายเช่นเดียวกับระยะที่ 1

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอในรูปแบบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ เพื่อระบุความต้องการในการพัฒนา ใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ และสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ การทดสอบ t-test แบบ Dependent Samples เพื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทดลอง Cohen's d เพื่อวัดขนาดอิทธิพล การคำนวณประสิทธิภาพ E1/E2 ตามเกณฑ์ 80/80

สถิติที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ

■ ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลศึกษาสภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.27$, S.D. = 0.84) และความต้องการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.45)

2. ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.28) และผลการตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยรวมความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.33) ผลการวิเคราะห์แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.25) โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ มีดังนี้ ขั้นที่ 1 การทบทวนความรู้เดิม (Activate Prior Knowledge : A) ขั้นที่ 2 เสนอปัญหา (Problem Situation : P) ขั้นที่ 3 การลงมือกระทำ (Action : A) ขั้นที่ 4 การสร้างองค์ความรู้ (Construction : C) ขั้นที่ 5 การวัดและประเมินผล (Evaluation : E) ขั้นที่ 6 สะท้อนผล (Feedback : F) การวัดและประเมินผล และเงื่อนไขที่ส่งผลต่อความสำเร็จของรูปแบบ ดังภาพที่ 1

Figure 1: History Learning Management Model for the Social Studies, Religion, and Culture Learning Area, to Promote Analytical Thinking in Matthayom 2 (8th Grade) Students.

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังนี้

3.1 ผลการหาประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ ตามเกณฑ์ 80/80 จากการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 27 คน แสดงดังตารางต่อไปนี้

Table 1: Results of the Efficiency Analysis of the History Learning Management Model, Based on the 80/80 Criterion, from a Trial with a Sample Group of 27 Students.

	n	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	เกณฑ์มาตรฐาน	E_1/E_2
ระหว่างเรียน	27	400	326.00	14.78	80	81.50
หลังเรียน		40	32.56	3.50	80	81.39

จากตาราง พบว่า ผลการหาประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 80/80 จากการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 27 คน คือ E_1/E_2 เท่ากับ 81.50/81.39

3.2 ผลวิเคราะห์ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ โดยเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน แสดงดังตารางต่อไปนี้

Table 2: Results of the Analysis of Analytical Thinking Ability of Matthayom 2 (8th Grade) Students Who Learned Using the History Learning Management Model, by Comparing Pre-test and Post-test Scores.

	n	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	p
ก่อนเรียน	27	20	8.38	2.36	11.174	.000
หลังเรียน			16.11	2.52		

* $p < .05$

จากตาราง พบว่า 3 การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับร้อยละ 80.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล พบว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในระดับร้อยละ 80 ขึ้นไปจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 88.89

3.4 ผลวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ แสดงดังตารางต่อไปนี้

Table 3: Results of the Analysis of Learning Achievement of Matthayom 2 (8th Grade) Students Who Learned Using the History Learning Management Model.

	n	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	p
ก่อนเรียน	27	40	17.22	2.24	16.891	.000
หลังเรียน			32.56	3.60		

* $p < .05$

จากตาราง พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์

Table 4: Results of the Analysis of Satisfaction with Learning Management Using the History Learning Management Model.

ด้านการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ					รวม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	5	4	3	2	1				
1. ด้านการจัดการเรียนรู้	19	6	2	0	0	27	4.63	0.69	มากที่สุด
2. ด้านครูผู้สอน	17	8	2	0	0	27	4.56	0.64	มากที่สุด
3. ด้านสื่อและเทคโนโลยี	19	6	2	0	0	27	4.63	0.69	มากที่สุด
4. ด้านการมีส่วนร่วมและการทำงานร่วมกัน	16	9	2	0	0	27	4.52	0.64	มากที่สุด
5. ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้	12	11	4	0	0	27	4.30	0.78	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม							4.53	0.69	มากที่สุด

จากตาราง พบว่าผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 27 คน ต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์แสดงให้เห็นว่า รูปแบบดังกล่าวประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง โดยได้รับการประเมินในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.69) ซึ่งบ่งชี้ถึงความพึงพอใจที่สูงและความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน โดยมี 4 ด้านได้รับการประเมินในระดับ มากที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้และด้านสื่อและเทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.69), ด้านครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.64) และด้านการมีส่วนร่วมและการทำงานร่วมกัน ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.64) ขณะที่ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ได้รับการประเมินในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.78) ซึ่งเป็นจุดที่มีโอกาสพัฒนาต่อไป

4. ผลการประเมินและรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.25) และผลการประเมินและรับรองขั้นตอนกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.35)

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประเด็นหลักที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย และสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเวียงสะอาดพิทยาคมยังมีการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการบรรยายเป็นส่วนใหญ่ นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ และไม่ได้แสดงความคิดเห็นต่อการเรียนของตนเอง และโรงเรียนยังไม่มีกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนให้กิจกรรมประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อีกทั้งในปัจจุบันการสอน โดยเน้นให้นักเรียนมีความสามารถ

ในการกำหนดปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และกำหนดวัตถุประสงค์ของการแก้ปัญหา เป็นสิ่งสำคัญที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และในระดับของการเรียนที่สูงขึ้น ดังนั้น การจัดการเรียนรู้เน้นการคิดวิเคราะห์ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่นักเรียนควรได้รับการพัฒนา ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างที่มีนัยสำคัญระหว่างสภาพการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในปัจจุบันกับสภาพที่ควรจะเป็น สอดคล้องกับ OBEC (2022) ที่พบว่าการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในปัจจุบันยังเน้นการท่องจำมากกว่าการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ ช่องว่างนี้อาจเกิดจากปัจจัยหลายประการ อาทิ การขาดแคลนครูผู้สอนที่จบเอกประวัติศาสตร์โดยตรง วิธีการสอนที่ยังไม่ส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์ และการขาดสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจและทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับที่ Khamngam (2017) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์จำเป็นต้องมีหลักการ วัตถุประสงค์ และขั้นตอนที่ชัดเจน โดยควรส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ

2. ผลการสร้างและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ดังนี้ ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบฯ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยรวมความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการสังเคราะห์แนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ องค์ประกอบของรูปแบบฯ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการตรวจสอบทุกขั้นตอนของการวิจัย วิธีการ และขั้นตอนการพัฒนารูปแบบผ่านการตรวจสอบ และประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้รับการตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม และปรับปรุงตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเช่นกัน ผลจากการประเมิน พบว่าการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ วัตถุประสงค์ ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด กระบวนการจัดการเรียนรู้ ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด การวัดและประเมินผล ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลป้อนกลับ ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และหลักการ ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ครอบคลุมทั้งทฤษฎี หลักการ และองค์ประกอบสำคัญ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนต่าง ๆ จนได้องค์ประกอบสำคัญทั้ง 5 องค์ประกอบ และผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาแล้วว่าองค์ประกอบดังกล่าวมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และความเหมาะสมขององค์ประกอบกระบวนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ผลการสังเคราะห์แนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ ขั้นตอนการลงมือกระทำ (Action : A) ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ขั้นตอนการสร้างองค์ความรู้ (Construction : C) ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ขั้นตอนเผชิญปัญหา (Problem Situation : P) ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ขั้นตอนการวัดและประเมินผล (Evaluation : E) ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ขั้นตอนการทบทวนความรู้เดิม (Activate Prior Knowledge : A) ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และขั้นตอนสะท้อนผล (Feedback : F) ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ จึงได้ APACEF Model ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ Joyce & Weil (2009) ที่ว่าการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจนและเข้าใจง่ายจะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ ADDIE Model ของ Kruse (2009) ที่เน้นกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นระบบตั้งแต่การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การนำไปใช้ และการประเมินผล ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ทำให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์และมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Philathong (2018) ได้ทำการวิจัย การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ร่วมกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่พัฒนาขึ้นมีชื่อว่า PT-CEP-C Model ซึ่งมีขั้นตอน 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม (Preparation: P) ขั้นที่ 2 สอนให้คิด กระตุ้นให้คิด (Teaching ideas: T) ขั้นที่ 3 สร้างความรู้ใหม่

(Create new knowledge: C) ขั้นที่ 4 ประเมินค่าผลงาน (Evaluation: E) ขั้นที่ 5 นำเสนอ (Presentation: P) และขั้นที่ 6 สรุป (Conclusion: C)

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า 1) ประสิทธิภาพของรูปแบบ เท่ากับ 81.50/81.39 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด 3) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในภาพรวมอยู่ในระดับร้อยละ 80.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล พบว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในระดับร้อยละ 80 ขึ้นไป จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 88.89 5) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ อยู่ในระดับมากที่สุด

4. เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ผ่านกระบวนการสร้าง และพัฒนารูปแบบ ตามขั้นตอน โดยเฉพาะขั้นตอนกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีขั้นตอนชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้ นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม และภายในกลุ่ม กอปรทั้ง ในขั้นตอนการทบทวนความรู้เดิม และขั้นตอนการเพิ่มความสนใจ สามารถทบทวน และศึกษาเนื้อหาที่ได้รับมอบหมายก็ครั้งก็ได้ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และสามารถแลกเปลี่ยนความรู้กับนักเรียนภายในกลุ่มด้วย ทำให้นักเรียนสามารถทำคะแนนกิจกรรมทั้งรายบุคคล และรายกลุ่ม ได้ดี จึงส่งผลให้ค่าประสิทธิภาพกระบวนการสูงขึ้นไปตามเกณฑ์ นอกจากนี้ในขั้นการทบทวนความรู้เดิม (Activate Prior Knowledge) ขั้นเผชิญปัญหา (Problem Situation) ขั้นการลงมือกระทำ (Action) และขั้นการสร้างองค์ความรู้ (Construction) เป็นขั้นตอนที่นักเรียนต้องทำความเข้าใจลงมือปฏิบัติ เพื่อให้ได้คำตอบต่าง ๆ จากปัญหาที่ได้รับ และขั้นการนำไปใช้เป็นขั้นตอนที่นักเรียนได้นำสิ่งที่วิเคราะห์ และสังเคราะห์เป็นความรู้ที่ได้ใหม่ไปใช้เป็นขั้นตอนสำคัญที่ทำให้นักเรียน เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ให้เป็นเนื้อเดียวกัน ทำให้นักเรียนสร้างความรู้เป็นของตนเอง ส่งผลให้นักเรียนสามารถ ทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนสูงทำให้ประสิทธิภาพผลลัพธ์สูงขึ้นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด พบว่า รูปแบบมีประสิทธิภาพ 80.94/81.19 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และมีค่าดัชนีประสิทธิผล 0.7034 แสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ร้อยละ 70.34 นอกจากนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Weiten (2003) ที่อธิบายว่าการคิดวิเคราะห์ประกอบด้วยทัศนคติในการ สืบเสาะและความรู้ในการหาและใช้แหล่งข้อมูลอ้างอิงอย่างมีเหตุผล ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นได้เน้น กระบวนการเหล่านี้ รวมถึงสอดคล้องกับแนวคิดของวัตสันและเกลเซอร์ที่ว่า การคิดวิเคราะห์ประกอบด้วยความสามารถในการ อ้างอิง การตั้งสมมติฐาน การนิรนัย การแปลความ และการประเมินข้อโต้แย้งการที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิด วิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมทั้งความรู้เนื้อหา ประวัติศาสตร์และทักษะการคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ของ Bureau of Academic Affairs and Educational Standards (2017) ที่เสนอว่าควรใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่ง ประกอบด้วย การเลือกหัวข้อศึกษา การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของหลักฐาน การตีความและ สังเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอผลงาน ความพึงพอใจของนักเรียนที่อยู่ในระดับมากที่สุดอาจเป็นผลมาจากกิจกรรมการ เรียนรู้ที่หลากหลาย น่าสนใจ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ (Sripahol, 2017) ที่เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไว้ เช่น การใช้วิธีการประวัติศาสตร์บอกเล่า การศึกษานอก สถานที่ การสำรวจหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น และการจัดทำโครงการต่างๆ ทางประวัติศาสตร์

4. ผลการประเมินและรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด และผลการประเมินและรับรองกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ผู้ทรงคุณวุฒิให้การรับรองและเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นได้ผ่านกระบวนการสร้างและพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ ที่หลากหลายทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายครบถ้วนนำไปสู่การสร้างและพัฒนา รูปแบบให้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ กอปรทั้งในแต่ละระยะของการวิจัย ได้รับความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงองค์ประกอบหลัก กระบวนการ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของรูปแบบให้เหมาะสม จึงทำให้รูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ กระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Joyce & Weil (2009) ที่เน้นการประเมินรูปแบบทั้งในเชิง ทฤษฎีและในเชิงปฏิบัติการ โดยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการประเมินและรับรองรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริง สอดคล้องกับการวิจัย (Ditsiri, 2020) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การ พัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการวิจัยประเมินรับรองรูปแบบการเรียนรู้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดที่คะแนนเฉลี่ย 4.80 อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างที่สำคัญคือ การวิจัยครั้งนี้เน้นการพัฒนาทักษะเฉพาะด้านการคิดวิเคราะห์ผ่านวิชา ประวัติศาสตร์ ซึ่งมีความเฉพาะเจาะจงมากกว่า และมีการออกแบบขั้นตอนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติของวิชาอย่างใกล้ชิด

■ บทสรุปจากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เนื่องจากปัญหาการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในปัจจุบันที่เน้นการท่องจำมากกว่าการ พัฒนาทักษะการคิด ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) แบ่งเป็น 4 ระยะ ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การสร้างและพัฒนารูปแบบ การ ทดลองใช้รูปแบบ และการประเมินรับรองรูปแบบ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 27 คน ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นช่องว่างที่ต้องพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ชื่อ "APACEF Model" ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ การทบทวนความรู้เดิม (Activate Prior Knowledge) การเผชิญปัญหา (Problem Situation) การลงมือกระทำ (Action) การสร้างองค์ความรู้ (Construction) การวัดและประเมินผล (Evaluation) และการสะท้อนผล (Feedback) ซึ่งได้รับการประเมินความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.85$) ประสิทธิภาพของรูปแบบ เท่ากับ 81.50/81.39 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ ทักษะการคิดวิเคราะห์หลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด และการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับความ เหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.85$) สรุป รูปแบบการจัดการเรียนรู้ APACEF Model ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพในการส่งเสริม ทักษะการคิดวิเคราะห์และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียน การสอนประวัติศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

■ ข้อจำกัดหรือข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

- 1) การพัฒนาครูผู้สอน ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูผู้สอนประวัติศาสตร์เพื่อให้เข้าใจหลักการและสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนของ APACEF Model ได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งการจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบที่ละเอียดและชัดเจน
- 2) การขยายผลสู่สถานศึกษาอื่น ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ในโรงเรียนอื่นๆ ที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน เพื่อยืนยันประสิทธิภาพและความเหมาะสมของรูปแบบในวงกว้าง พร้อมปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การศึกษาในระยะยาว ควรทำการวิจัยติดตามผลการใช้รูปแบบ APACEF Model ในระยะยาว เพื่อศึกษาผลกระทบต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
- 2) การขยายขอบเขตการวิจัย ควรศึกษาการประยุกต์ใช้รูปแบบ APACEF Model กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ และในระดับชั้นที่แตกต่างกัน เพื่อพัฒนาให้เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถใช้ได้อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

■ References

- Armed Forces Vocational School. (2018). *Handbook of problem-based learning (PBL)*. National Defence Studies Institute, Royal Thai Armed Forces Headquarters.
- Barell. (1998). *PBL an Inquiry Approach*. Illinois: SkyLight Training and Publishing Inc.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and conducting mixed methods research* (3rd ed.). SAGE Publications.
- Cunningham. (2003). William G. and Paula A. Cordeiro. *Educational Leadership a Problem-Based Approach* (2nd ed.). New York: Pearson Education.
- Deliste. (1997). *How to use Problem-Based Learning in the Classroom*. Alexandria, Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Dewey, J. (1938). *Experience and education*. Macmillan.
- Dittasiri, T. (2020). *The development of a blended learning model with active learning approach to enhance information and communication technology competency of pre-service teachers*. *Journal of Community Research Rajabhat Nakhon Ratchasima University*, 15(2), 197-209. [In Thai]
- Dochy, F., Segers, M., Van den Bossche, P., & Gijbels, D. (2003). Effects of problem-based learning: A meta-analysis. *Learning and Instruction*, 13(5), 533–568. [https://doi.org/10.1016/S0959-4752\(02\)00025-7](https://doi.org/10.1016/S0959-4752(02)00025-7)
- Duch, B., Groh, S., & Allen, D. (2001). *The power of problem-based learning: A practical 'how to' for teaching undergraduate courses in any discipline*. Stylus Publishing LLC.
- Gallagher. (1997). Problem-based learning: Where did it come from, what does it do, and where is it going? *Journal for the Education of the Gifted*.

- Hmelo-Silver, C. E. (2004). Problem-based learning: What and how do students learn? *Educational Psychology Review*, 16(3), 235–266. <https://doi.org/10.1023/B:EDPR.0000034022.16470.f3>
- Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (2017). *Mathematics assessment and evaluation*. Bangkok: SE-ED Education. [In Thai]
- Joyce, B., & Weil, M. (1992). *Model of teaching*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall.
- Joyce, B. R., & Weil, M. (2009). *Models of teaching* (8th ed.). Pearson.
- Kham-ngam, T. (2017). *Guidelines for local history instruction*. Buriram Rajabhat University Academic Journal. [In Thai]
- Khaemmani, T. (2017). *The art of teaching: Knowledge for effective learning process management* (23rd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. [In Thai]
- Kittipatmontri, N. (2019). *Learning management on the topic “Cells and cellular respiration” using problem-based learning to develop creative problem-solving skills and academic achievement of Mathayomsuksa 4 students* (Master’s thesis, Mahasarakham Rajabhat University, Thailand). [In Thai]
- Kowtrarakul, S. (2018). *Educational psychology* (8th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. [In Thai]
- Kruse, K. (2009). *Introduction to instructional design and the ADDIE model*.
- McKenney, S., & Reeves, T. C. (2019). *Conducting educational design research* (2nd ed.). Routledge.
- Miller, J. P. (2007). *The holistic curriculum* (2nd ed.). University of Toronto Press.
- Ministry of Education. (2017). *The basic education core curriculum B.E. 2551 (Revised edition B.E. 2560)*. Bangkok: Cooperative League of Thailand Printing House. [In Thai]
- Ministry of Education. (2017). *Announcement of the Ministry of Education regarding the management of the curriculum structure for educational institutions: 8 learning areas and 1 basic history subject for basic education institutions*. Retrieved January 9, 2025, from <http://academic.obec.go.th/web/news/view/75>. [In Thai]
- Office of the Basic Education Commission. (2017). *Database of prescribed learning materials for schools based on the basic education core curriculum B.E. 2551*. Retrieved September 30, 2024, from <http://academic.obec.go.th/textbook/web>. [In Thai]
- Office of the Basic Education Commission. (2019). *Policy of the Office of the Basic Education Commission Fiscal Year 2562*. Retrieved January 9, 2024, from <https://www.obec.go.th/wp-content/uploads/2018/10/OBECPolicy62.pdf>. [In Thai]
- Office of the Basic Education Commission. (2022). *History instruction management*. Retrieved January 9, 2025, from <https://www.moe.go.th/360วิชาประวัติศาสตร์>. [In Thai]
- Office of the Education Council. (2017). *Indicators and core content in science learning area (Revised 2017) based on the basic education core curriculum B.E. 2551*. Bangkok: Cooperative League of Thailand Printing House. [In Thai]
- Office of the National Digital Economy and Society Commission. (2019). *Ministry of Digital Economy and Society*. Retrieved September 30, 2024, from <http://library.nhrc.or.th/ulib/dublin.php?ID=10558>. [In Thai]

- Office of the National Education Commission. (2017). *National Education Plan B.E. 2560 – 2579, No. 12*.
- Office of the National Economic and Social Development Council. [In Thai]
- Philsathong, N. (2018). *The development of a science instructional management model based on constructivist theory combined with cooperative learning theory to enhance analytical thinking ability of Prathom Suksa 5 students*. Academic work, Tessaban 1 Sukwittayakorn Tangtrongjit 15 School. [In Thai]
- Phulsawat, N. (2019). *Learning management on the topic “Cells and cellular respiration” using problem-based learning to develop creative problem-solving skills and academic achievement of Mathayomsuksa 4 students* (Master’s thesis, Mahasarakham Rajabhat University, Thailand). [In Thai]
- Piaget, J. (1977). *The development of thought: Equilibration of cognitive structures*. Viking Press.
- Polit, D. F., & Beck, C. T. (2017). *Nursing research: Generating and assessing evidence for nursing practice* (10th ed.). Wolters Kluwer.
- Rogers, C. R. (1969). *Freedom to learn: A view of what education might become*. Charles E. Merrill.
- Sariya, & Sum. (2016). *The effects of problem-based learning on academic achievement, science communication skills, and attitudes toward science of Mathayomsuksa 6 students in biology* (Master’s thesis in Science and Mathematics Teaching). [In Thai]
- Sinthapanon, S. (2017). *New generation teachers and learning management toward Education 4.0*. Bangkok: Chulalongkorn University Book Center. [In Thai]
- Sripol, S. (2017). *Guidelines for history instruction*. Sukhothai Thammathirat Open University. [In Thai]
- Surang, K. (2018). *Educational psychology* (8th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. [In Thai]
- Teddlie. (2003). *Handbook of mixed methods in social & behavioral research*. California: Sage.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.
- Walker, A., & Leary, H. (2009). A problem-based learning meta-analysis: Differences across problem types, implementation types, disciplines, and assessment levels. *Interdisciplinary Journal of Problem-based Learning*, 3(1), 12–43. <https://doi.org/10.7771/1541-5015.1061>
- Watson, G., & Glaser, E. M. (1980). *Watson-Glaser Critical Thinking Appraisal*. Psychological Corporation.
- Weisaard Pittayakhom School. (2022). *Self-Assessment Report (SAR) Academic Year 2564*. Weisaard Pittayakhom School. [In Thai]
- Weisaard Pittayakhom School. (2023). *Self-Assessment Report (SAR) Academic Year 2565*. Weisaard Pittayakhom School. [In Thai]
- Weiten, W. (2003). *Psychology: Themes and variations* (6th ed.). Wadsworth/Thomson Learning.